

УДК 78.071.2(=163.42)

<https://doi.org10.31652/978-617-UAWCS-2025.20>

А.О. Мілінчук

викладач

КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені

Михайла Грушевського»

м. Бар, Україна

e-mail: morozmaya@ukr.net

СУЧАСНІ УКРАЇНСЬКІ ГУРТИ АВТЕНТИЧНОГО СПІВУ ЯК ВІЗИТІВКА ВІТЧИЗНЯНОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. У статті розглядається феномен сучасних українських гуртів автентичного співу як важливого явища вітчизняної музичної культури. Досліджується їхня роль у збереженні та популяризації народної музичної спадщини, а також вплив на формування національної ідентичності та культурної дипломатії. Проаналізовано творчість провідних колективів, які поєднують традиційний український спів із сучасними музичними стилями, та їхнє значення для світового культурного простору.

Ключові слова: автентичний спів, українські гурти, музична культура, національна ідентичність, культурна дипломатія.

Abstract. The article examines the phenomenon of modern Ukrainian authentic singing groups as an important phenomenon of national musical culture. Their role in the preservation and popularization of folk musical heritage is studied, as well as their influence on the formation of national identity and cultural diplomacy. The work of leading groups that combine traditional Ukrainian singing with modern musical styles and their significance for the world cultural space is analyzed.

Keywords: authentic singing, Ukrainian groups, musical culture, national identity, cultural diplomacy.

Автентичний спів є важливим елементом української народної культури, який протягом століть відображає світогляд, історію та духовність нашого народу. В останні десятиліття спостерігається зростання інтересу до автентичної музики як в Україні, так і за її межами. Сучасні українські гурти, які спеціалізуються на автентичному співі, виконують важливу місію – збереження та популяризацію музичної спадщини, актуалізацію традиційного мистецтва в контексті сучасності. Вони стають своєрідною візитівкою української культури, представляючи її на міжнародній арені.

Автентичний спів – це форма музичного вираження, яка базується на збереженні народної вокальної манери, стилістики та специфічних технік виконання. Він відрізняється від фольклорного співу тим, що прагне максимально точно передати первісні форми виконання, уникаючи стилізації та адаптації до масового слухача. Відродження автентичного співу в Україні пов'язане зі зростанням національної свідомості, прагненням зберегти автентичність у світі глобалізації та масової культури.

Сучасні українські гурти автентичного співу виконують функцію своєрідних культурних архіваторів, які не лише зберігають народну спадщину, а й надають їй нового життя. Вони проводять етнографічні експедиції, записують старовинні пісні від носіїв традиційної культури, досліджують локальні особливості виконання. Через автентичний спів гурти популяризують регіональні традиції та збагачують культурний простір України.

Дослідження історії розвитку української автентичної музики та діяльності сучасних автентичних гуртів є важливою складовою збереження та популяризації національної культурної спадщини. Ці дослідження проводяться як окремими ентузіастами, так і науковими установами.

Серед видатних дослідників української музичної культури варто відзначити Олександра Роздольського, який у 1900 році розпочав систематичне документування

музичного фольклору з використанням звукозапису. Його робота стала фундаментом для розвитку української етномузикології.

Також значний внесок у вивчення української музичної культури зробив Анатолій Іваницький, автор праць з історії української музики XIX – початку XX століття.

Сучасною дослідницею автентичної української музики, яка представила онлайн-архів із записами народних пісень, зібраних під час експедицій Україною у 1993–2016 роках, є Мар'яна Садовська. Архів охоплює пісенну культуру різних регіонів України та доступний для прослуховування та завантаження.

Кафедра музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка активно займається дослідженням українського музичного фольклору, продовжуючи традиції, закладені Олександром Роздольським.

Крім того, сучасні фольклорні гурти, такі як «Ладовиці», не лише виконують автентичні пісні, але й проводять власні дослідження, збираючи пісенний матеріал у різних регіонах України.

Дослідження історії української автентичної музики та діяльності сучасних автентичних гуртів є багатограним процесом, що включає як академічні дослідження, так і практичну діяльність самих виконавців.

Метою статті є аналіз поняття «автентична музика». Завданнями статті вважаємо дослідження різновидів автентичної музики, вивчення історії розвитку автентичної музики в Україні та її сучасними виконавцями.

Автентичне виконавство, автентизм (від пізньолат. *authenticus* – справжній, достовірний) – рух у музичному виконавстві, що ставить своїм завданням максимально точне відтворення звучання музики минулого і відповідність сучасного виконання оригінальним, «історичним» уявленням.

Автентичне виконання передбачає обізнаність музиканта в усіх аспектах музичної практики та теорії того періоду і тієї країни, де і коли була написана музика. У західних країнах це явище має назву історично інформоване виконавство. Дуже важко відтворити оригінальне звучання тих інструментів, які вийшли з ужитку, наприклад, віоли да гамба, барокової скрипки, поздовжньої флейти, клавесина, клавікорда, фісгармонії тощо [1, с. 72].

Щоб відтворити манеру народного виконання, музиканти-автентисти здійснюють експедиції по селах, записують давні народні пісні, шукаючи носіїв народних традицій переважно серед людей похилого віку.

Непідробний інтерес до автентичного звучання української музики проявляв М. Лисенко, який організовував концерти кобзаря Остапа Вересая.

Наприкінці 1970-х років навколо українських ентузіастів та любителів старовинної музики А. Шпакова (лютя) та С. Крутикова (клавесин, блокфлейти) згуртувався колектив однодумців, який прагнув наблизитися до автентичності у виконавстві.

У 1980-90-х роках активну творчу діяльність вів ансамбль «Silva Rerum» («Лісове життя») під орудою Т. Трегуб. З 1990-х років автентичне виконання старовинної музики пропагує Н. Свириденко.

У XX столітті до українського фольклору зверталися численні професійні та аматорські гурти України. Протягом століття було створено чимало колективів, що спеціалізувалися на виконанні обробок українських народних пісень і танців, а також творів українських композиторів у подібній стилістиці. Так, 1922 року був організований перший Оркестр українських народних інструментів, 1939 — Гуцульський ансамбль пісні і танцю, 1943 — народний хор ім. Г. Вірьовки, 1951 — Ансамбль танцю України.

У 2000-х роках в Україні зароджуються фестивалі етнічної музики «Країна мрій», «Шешори», «Берегиня» та інші, де народна музика звучить як в автентичному виконанні, так і в різноманітних обробках.

У наш час численні фестивалі та конкурси автентичного виконавства продовжують традиції відтворення оригінальної народної музики.

Українські гурти автентичного співу, такі як «ДахаБраха», «Божичі», «Go-A», «Володар», «Буття» є яскравими представниками вітчизняної музичної культури, які

поєднують традиційні мотиви з сучасними елементами, популяризуючи українське мистецтво на світовій арені. Етнічні мотиви у своїй творчості використовують гурти «Тартак», «Воплі Відоплясова» («ВВ»), «Мандри», «Гайдамаки», «Очеретяний кіт» [2, с. 98].

Гурт «ДахаБраха» поєднує автентичний спів із сучасними музичними стилями, такими як етнохаус, електроніка та джаз. Використання народних інструментів та вокальних технік у поєднанні з новаторським підходом зробили колектив популярним не лише в Україні, а й у світі. Їхні виступи на міжнародних фестивалях (Glastonbury, Sziget) сприяють популяризації української музичної культури за кордоном.

Заснований у 2004 році в Києві, гурт «ДахаБраха» створює музику в стилі «етно-хаос», поєднуючи українські народні пісні з елементами сучасних жанрів. Назва гурту складається з двох староукраїнських слів «давати» і «брати». Їхні виступи відзначаються унікальним звучанням та яскравими сценічними образами. У 2024 році «ДахаБраха» святкує своє 20-річчя та проводить благодійний тур містами України, виконуючи найкращі композиції, створені за два десятиліття творчості.

«Божичі» спеціалізуються на відтворенні автентичних пісень з етнографічною точністю, зокрема обрядових та календарно-обрядових. Гурт проводить активну дослідницьку діяльність, співпрацює з науковими установами, записує пісні безпосередньо від носіїв традиційної культури. Їхні виступи на різних фестивалях, культурних заходах та тематичних концертах демонструють глибоку повагу до народної спадщини, прагнення зберегти автентичність.

Гурт «Go-A» став відомим завдяки участі в Євробаченні-2021, де поєднав автентичний вокал із сучасними електронними ритмами. Їхня творчість є прикладом вдалої адаптації народної музики до вимог сучасного слухача, демонструючи актуальність автентики у глобальному музичному просторі.

«Go-A» здобули широку популярність після представлення України на Євробаченні, де їхній виступ привернув увагу міжнародної аудиторії. Репертуар «Go-A» складається з авторських композицій, які поєднують сучасні біти з традиційними мелодіями, створюючи унікальний музичний продукт.

До фольклорної музики можна віднести і сучасний напрям рок-музики – фолк-рок.

Цей музичний напрямок сформувався наприкінці 50-х – на початку 60-х років ХХ століття. Найбільша популярність фолк-року припала на середину 60-х років, коли на сцені з'явилися Річі Хейвенс, Джоні Мітчелл, Мелані, а також найрізноманітніші групи, що використовували у своїх композиціях елементи народної музики.

В Україні проводиться ряд фестивалів рок-музики, на яких звучить фолк-рок. Це «Тарас Бульба», «Рок-екзистенція», «Рок Січ», «Чайка», «Мазепа-фест», «Славське Рок», молодіжні фестивалі «Нівроку», «Фортеця», «Гніздо» та інші.

Фолк-рок (англ. folk rock – народний рок) – напрямок музики року, «електрифікований» варіант поєднання фольклору з роком, що виник після Другої світової війни у США та мав значний вплив на подальший розвиток музики року [3, с. 112].

Таким чином, гурти автентичного співу відіграють важливу роль у формуванні позитивного іміджу України на міжнародній арені. Вони представляють нашу культуру на міжнародних фестивалях, музичних конкурсах, співпрацюють із закордонними митцями, інтегруючи автентичні мотиви в світову музичну культуру. Через свою творчість вони також сприяють вихованню національної самосвідомості, особливо серед молоді, яка через музику відкриває для себе багатство народної спадщини.

Незважаючи на значний внесок у збереження культури, гурти автентичного співу стикаються з певними викликами, зокрема:

- комерціалізація автентики та її адаптація до масового слухача;
- недостатнє державне фінансування етнографічних досліджень та культурних ініціатив;
- складність у підтримці традиційного виконання у контексті сучасної музичної індустрії.

Однак, завдяки цифровим платформам, популяризація автентичного співу продовжує розвиватися, з'являються нові гурти та проекти, спрямовані на збереження національної спадщини.